

Covid-19 Pandemisinde Okul Çocuklarında (6-10 Yaş) Teknolojik Araç Kullanımının Belirlenmesi

Determination of Technological Tool Use in School Children (6-10 Years Old) in Covid-19 Pandemic

¹ Nur Bahar KURU, ² Merve KOLCU

ÖZET

Giriş: Covid-19 pandemisi ile birlikte çocukların uzun süreli evde kalması, formal eğitimin uzaktan yürütülmesi ve ebeveynlerin evden çalıştığı için internet ve teknolojik araçları daha fazla kullanması gibi nedenlerin, çocuklarda teknolojik araç kullanımını arttırdığı düşünülmektedir. Bu araştırma, covid-19 pandemisinde okul çocuklarında (6-10 yaş) teknolojik araç kullanımını belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Ocak 2021 tarihinde İstanbul'da 6-10 yaş çocuğu olan 330 ebeveyn ile yürütülmüştür. Veriler; anket formu ile Google Forms uygulaması üzerinden çevirim içi olarak toplanmıştır. Veriler SPSS 25.0 paket programında sayı, yüzde ve ki-kare testleri kullanılarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** Çocukların % 52'sinin erkek, % 22,4'ünün 10 yaşında olduğu, % 13,1'inin pandemi sürecinde tablet edindiği ve % 44,4'ünün de pandemi teknolojik araçlarla 4-6 saat vakit geçirdiği saptanmıştır. Çocukların yaşı, ebeveynlerinin çalışma durumu, aile yapısı ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. **Sonuç:** Bu çalışmada, çocukların teknolojik araçlarla pandemi sürecinde daha çok vakit geçirdiği ve ebeveynlerinin tamamına yakınının, pandemi sürecinde evde kalmanın teknolojik araç kullanımını arttırdığını düşündükleri belirlenmiştir. Covid-19 salgını ile ilgili yaşanan teknolojik araç kullanımının çocuklarda artması, yeni sağlıksız kullanım alışkanlıklarının gelişmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, pandemi sürecinde ve sonrasında topluma yönelik teknolojik araçların doğru ve etkin kullanılmasına yönelik programların yürütülmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Covid-19, çocuk, pandemi, teknolojik araç.

ABSTRACT

Objective: With the Covid-19 pandemic, reasons such as long-term stay at home, formal education being carried out remotely, and the increased use of internet and technological tools because parents work from home are thought to increase the use of technological tools in children. This research was conducted to provide technological tools for school children (6-10 years old) in the covid-19 pandemic. **Material-Method:** This cross-sectional and descriptive study was conducted in January 2021 with 330 parents who have 6-10 years old children in Istanbul. The data were collected online via the Google Forms application with a questionnaire form. The data were analyzed using the number, percentage and chi-square tests in the SPSS 25.0 package program. **Results:** It was determined that 52% of the children were male, 22.4% were 10 years old, 13.1% acquired tablets during the pandemic process and 44.4% spent 4-6 hours in the pandemic with technological tools. A statistically significant relationship was found between the age of the children, their parents' working status, family structure and the time spent with technological tools after the pandemic. **Conclusion:** In this study, it was determined that children spend more time with technological tools during the pandemic process and almost all of their parents think that staying at home during the pandemic process increases the use of technological tools. It is thought that the increase in the use of technological tools related to the Covid-19 epidemic in children may cause the development of new unhealthy usage habits. For this reason, it is recommended to carry out programs for the correct and effective use of technological tools for the society during and after the pandemic.

Key words: Covid-19, child, pandemic, technological tool.

Received / Geliştirilme tarihi: 26.02.2021, Accepted / Kabul tarihi: 01.07.2021

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Zeynep Kâmil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, e-posta: nurbaharkuru@gmail.com Orcid: 0000-0003-3711-3271.

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD, İstanbul, e-posta: merve.kolcu@sbu.edu.tr Orcid: 0000-0002-8187-4767.

*Address for Correspondence / Yazışma Adresi: Merve Kolcu, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD, İstanbul, TURKEY. Email: merve.kolcu@sbu.edu.tr

KURU NB, KOLCU M. Covid-19 Pandemisinde Okul Çocuklarında (6-10 Yaş) Teknolojik Araç Kullanımının Belirlenmesi: İstanbul Örneği. TJF&PC, 2021;15(3): 552-560.

DOI: 10.21763/tjfmpe.887422

1. GİRİŞ

Covid-19, Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkarak tüm dünyaya yayılmış, Dünya Sağlık Örgütü tarafından salgın olarak nitelendirilmiş ve bu salgın tüm dünyayı ekonomik ve sosyal olarak etkilemiştir. Hem sağlık, hem de küresel ekonomi üzerinde büyük bir tehdit olan covid-19 pandemisi, ülkelerin tamamına yakınında günlük yaşama yön veren kurum ve kuruluşların yanı sıra, farklı kademelerdeki formal eğitim kurumlarının da geçici süreyle kapatılması, yarı zamanlı çalışma, evden çalışma, sosyal izolasyon ve sosyal mesafeyi koruma uygulamaları gibi düzenlemelerin yapılmasına neden olmuştur.¹⁻³

Çocuklar, gelişen teknolojik araçlara en hızlı uyum sağlayan ve etkilenen gruptur.⁴ Birey, grup, ailelerin tutum ve davranışlarını etkileyen ve gelişen teknolojik araçlara en kolay uyum sağlayan, bu araçlara bağımlılık noktasında ilk sıralarda 6-10 yaş grubu çocuklar yer almaktadır.⁵ Ayrıca teknolojik araçlar, çocukların duygusal ve sosyal gelişimini olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilmektedir.^{6,7}

Teknolojik araç kullanımı, çocuklarda erken okur-yazarlık becerisine sahip olma, keşfetme ve öğrenmeyi destekleyen birçok olanak sağlayabilmektedir. Bu nedenle teknolojik araçların, ebeveynler tarafından kontrollü ve belirli bir süre kısıtlaması ile eğitimin odak noktası haline getirmeden eğitimde destekleyici olarak kullanımı sağlanmalıdır. Teknolojinin eğitim alanında destekleyici kullanımı, çocukların öğrenme becerilerinin ve eğitim hayatında başarının artmasına katkı sağlayacaktır.⁷⁻⁹

Çocukların sahip oldukları teknolojik araçlar, bu araçları kullanım süreleri ve ebeveynlerin tutumu çocukların davranışlarını etkilemektedir. Covid-19 pandemisi öncesinde yapılan çalışmalarda; çocuklarda teknolojik araçla tanışma yaşının düşmesi, teknolojik araçların çeşitliliğinin artması, ebeveynlerin çocuklarını bu konuda denetimsiz bırakması bu araçların kullanımını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.^{5,6,8}

Covid-19 pandemisi ile birlikte çocukların uzun süreli evde kalması, formal eğitimin uzaktan yürütülmesi ve ebeveynlerin evden çalışması nedeniyle internet ve teknolojik araç kullanımının artması gibi nedenlerin çocuklarda teknolojik araç kullanımını arttırdığı düşünülmektedir.³ Bu süreçte çocuklarda teknolojik araç kullanımının artması; uyku sorunları, beslenme bozuklukları, göz hastalıkları, ekranda yaşına uygun olmayan olumsuz mesaj ya da görsellerden etkilenmesine, uyum ve davranış problemlerine neden olabileceği düşünülmektedir.^{3,10}

Bu nedenlerle çocuklarda covid-19 pandemisinde teknolojik araç kullanımının belirlenmesi büyük önem teşkil etmektedir. Ancak ülkemizde, covid-19 pandemisinde okul çocuklarında teknolojik araç kullanımının belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu araştırma, bu konuda yapılacak olan araştırmalara yol gösterici nitelikte olması açısından önem teşkil etmektedir. Bu araştırma, covid-19 pandemisinde okul çocuklarında (6-10 yaş) teknolojik araç kullanımını belirlemek amacıyla yapılmıştır, ayrıca bu araştırmada şu sorulara da yanıt aranmıştır.

- Çocukların evde bulunan teknolojik araçlarının dağılımı nedir?
- Çocukların pandemi öncesi ve sonrası teknolojik araçlarla geçirdiği süre nedir?
- Çocukların ebeveyn ve ailelerine ilişkin özellikleri ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre arasında ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Ocak 2021 tarihinde İstanbul'da 6-10 yaş çocuğu olan ebeveynler ile yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini; İstanbul'da yaşayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 6-10 yaş çocuğa sahip ebeveynler oluşturmuş, evrenin bilinmediği durumda minimum örneklem hacmi hesabıyla %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile araştırma örnekleminin 300 kişiden oluşması gerektiği hesaplanmış, bu sayının %10 fazlası çalışmaya dahil edilerek 330 ebeveyn ile tamamlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan anket formu; ebeveynlere ilişkin bilgiler (yaş, yakınlık derecesi, eğitim durumu, medeni durumu, aile yapısı, gelir düzeyi, çocuk sayısı) ve çocukların teknolojik araç kullanımını belirlemeye yönelik (evde bulunan teknolojik araçlar, çocuğun sahip olduğu teknolojik araçlar, teknolojik araçlardan hangilerine pandemi sürecinde sahip olduğu gibi) toplam 29 sorudan oluşmuştur. Anket formu oluşturulduktan sonra, beş kişi ile ön uygulaması yapılmış olup, bu formlar çalışmaya dahil edilmemiştir.

Veriler, İstanbul'da sosyal paylaşım sitesi (facebook, instagram) ve sosyal paylaşım ağı (whatsapp) üzerinden Google Forms uygulaması ile çevirim içi anket olarak toplanmıştır. Soru formunun uygulaması ortalama 10 dakika

sürmüştür. Veriler SPSS 25,0 paket programında sayı ve yüzde kullanılarak analiz edilmiş olup, bu özelliklerin kendi aralarındaki ilişkilerinin incelenmesinde ki-kare testi kullanılmıştır.

Bu araştırma için, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay ve Sağlık Bakanlığı Bilimsel Araştırma Platformu üzerinden de yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlere, araştırmanın bilimsel amaçla yapıldığı ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilerek yazılı onamları alınmıştır.

3. RESULTS

Bu çalışmada kullanılan anket formunu cevaplayan ebeveynlerin % 89,1'inin çocukların anneleri olduğu, % 34,3'ünün 34-39 yaş aralığında, % 28,3'ünün lise mezunu, % 96'sının evli, %38,3'ünün herhangi bir işte çalışmadığı ve % 47,4'ünün ev hanımı olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Ebeveynlerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tanıtıcı Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Çocuğa yakınlık derecesi		
Anne	293	89,1
Baba	36	10,9
Yaş		
23-28 yaş	50	15,2
29-33 yaş	103	31,3
34-39 yaş	113	34,3
40-45 yaş	63	19,1
Eğitim durumu		
Okur yazar	7	2,1
İlkokul	64	19,5
Ortaokul	59	17,9
Lise	93	28,3
Önlisans mezunu	30	9,1
Lisans mezunu	66	20,1
Lisansüstü mezunu	10	3
Medeni durumu		
Evli	316	96
Bekar	13	4
Çalışma durumu		
Evet	126	38,3
Hayır	203	61,7
Meslek		
Ev hanımı	156	47,4
Sağlık	41	12,5
Eğitim	25	7,6
Memur	42	12,8
Serbest meslek	65	19,8
Toplam	329	100,0

Çocukların evde bulunan teknolojik araçlarının dağılımı incelendiğinde; % 94,5'inin evinde akıllı telefon olduğu, % 44,1'inin tablete sahip olduğu ve pandemi sürecinde % 13,1'inin de tablet edindiği belirlenmiştir (Şekil 1).

Çocukların ve ailelerinin bazı özelliklerinin dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. Çocukların %52'si erkek, %22,4'ü 10 yaşındadır. Çocukların ailelerinin % 78,1'i çekirdek aileye sahip olup, % 75,7'si apartman dairesinde yaşamakta, % 88,4'ü 6-10 yaş arası bir çocuğa sahip olduğu ve % 78,1'inin de gelir durumunun orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

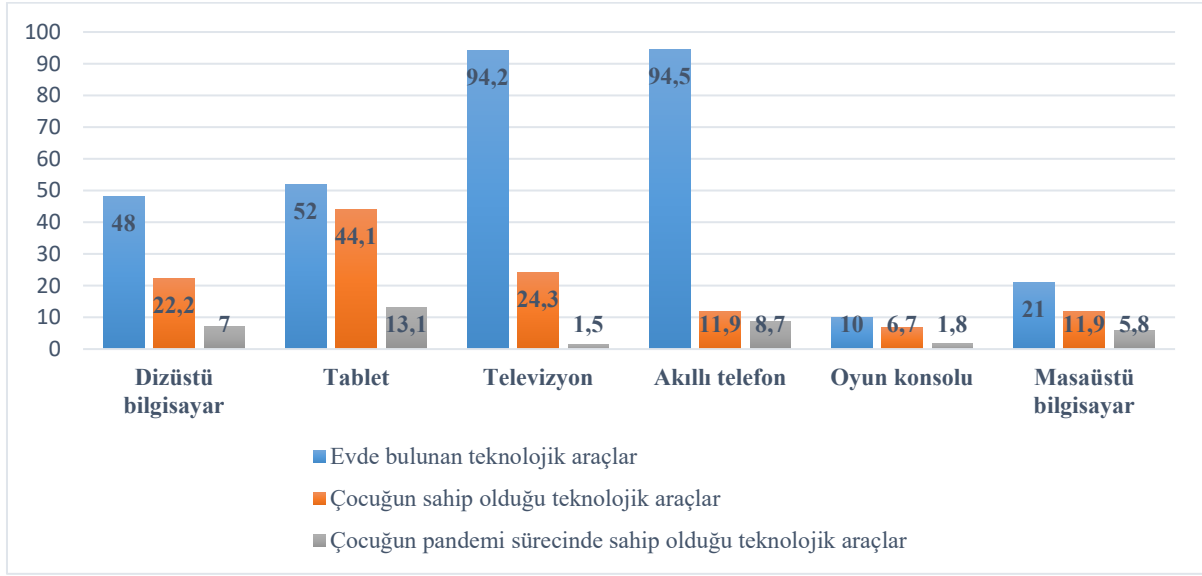
Tablo 2. Çocukların ve Ailelerinin Bazı Özelliklerinin Dağılımı

Ailelere İlişkin Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Çocuğun cinsiyeti		
Kız	158	48
Erkek	171	52
Çocuğun yaşı (yıl)*		
6 yaş	115	30
7 yaş	71	21,6
8 yaş	73	22,2
9 yaş	40	12,2
10 yaş	67	22,4
Aile yapısı		
Çekirdek aile	257	78,1
Geniş aile	62	18,8
Tek ebeveynli aile	10	3
Konut tipi		
Müstakil ev	37	11,2
Apartment dairesi	249	75,7
Site	43	13,1
Toplam çocuk sayısı*		
1 çocuk	291	88,4
2 çocuk	36	10,9
3 çocuk ve üzeri	2	0,6
Gelir durumu		
Gelir giderden az (düşük)	46	14
Gelir gidere denk (orta)	257	78,1
Gelir giderden fazla (yüksek)	26	7,9
Toplam	329	100,0

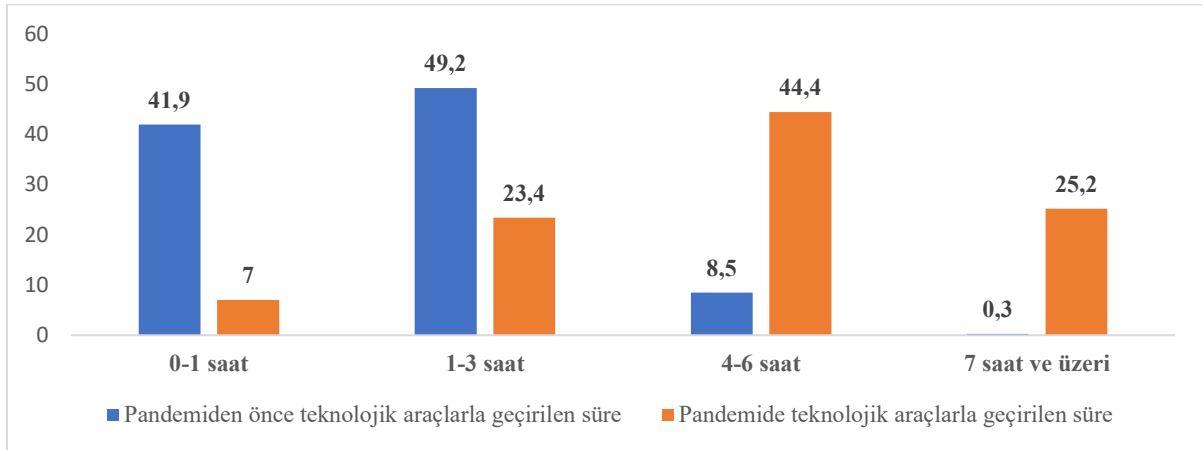
* Birden fazla çocuğu içermektedir.

** Toplam çocuk sayısı 6-10 yaş arası çocuğa aittir.

Çocukların pandemi öncesi ve pandemide teknolojik araçlarla geçirdiği süre incelendiğinde; çocukların teknolojik araçlarla pandemi öncesinde % 49,2'sinin 1-3 saat vakit geçirirken, pandemide % 44,4'ünün 4-6 saat vakit geçirdiği saptanmıştır (Şekil 2).

* Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.
Şekil 1. Evde Bulunan Teknolojik Araçlara İlişkin Dağılım*

Şekil 2. Pandemi Öncesi ve Pandemide Teknolojik Araçlarla Geçirilen Süre

Çocukların teknolojik araç kullanımına ilişkin özellikleri incelendiğinde; % 81,5'ine pandemi öncesi teknoloji kullanımında süre kısıtlaması uygulandığı, % 69,3'ünün pandemi sürecinde teknoloji kullanımına yönelik süre kısıtlamasına uymadığı, % 25,8'inin pandemi sürecinde yeni teknolojik araca sahip olduğu, % 20,4'ünün online ders zorunluluğu nedeniyle pandemi sürecinde yeni bir teknolojik araca sahip olduğu ve % 80,5'inin online ders nedeniyle teknolojik araç kullandığı belirlenmiştir (Tablo 3).

Çocukların ebeveynlerinin, pandemi sürecinde % 92,7'si evde kalmanın teknolojik araç kullanımını arttırdığını, % 71,7'si de online eğitimin teknolojik araç kullanımını olumsuz yönde etkilediğini düşündüklerini ifade etmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3. Çocukların Teknolojik Araç Kullanımına İlişkin Özellikleri

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Pandemi öncesi teknoloji kullanımı süre kısıtlaması		
Evet	268	81,5
Hayır	61	18,5
Pandemi sürecinde teknoloji kullanımı süre kısıtlamasına uyum		
Evet	101	30,7
Hayır	228	69,3
Pandemi sürecinde yeni teknolojik araç almı		
Evet	85	25,8
Hayır	244	74,2
Pandemi sürecinde teknolojik araç alma amacı*		
Ödev	20	6,1
Online ders zorunluluğu	67	20,4
Oyun	9	2,7
Teknolojik araçları kullanma amacı*		
Oyun	251	76,3
Online ders	265	80,5
Ödev	147	44,7
Müzik dinleme	47	14,3
Sosyal medya	38	11,6
Çizgi film / video izleme	63	19,2
Pandemi sürecinde evde kalmanın teknolojik araç kullanımını arttırdığını düşünme		
Evet	305	92,7
Hayır	14	4,3
Kararsızım	10	3
Pandemi sürecinde online eğitimin teknolojik araç kullanımını olumsuz yönde etkilediğini düşünme		
Evet	236	71,7
Hayır	61	18,5
Kararsızım	32	9,7
Toplam	329	100,0

* Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.

Çocukların ve ailelerine ilişkin bazı özellikleri ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen sürenin karşılaştırılması Tablo 4’de verilmiştir. Çocukların cinsiyeti, ebeveynlerinin yaşı, eğitimi, mesleği, toplam çocuk sayısı ve gelir durumu ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (sırasıyla $p=0,175$; $p= 0,152$; $p=0,978$; $p= 0,372$; $p= 0,069$; $p= 0,096$) (Tablo 4).

Araştırmada, çocukların yaşı ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre karşılaştırılmış olup, 10 yaşındaki çocukların % 44,8’inin 7 saat ve üzeri teknolojik araçlarla vakit geçirdiği ve bu yaştaki çocukların diğer yaş gruplarına göre teknolojik araçlarla geçirdiği süre

arasında ileri derecede anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,000$). Çocukların ebeveynlerinin çalışma durumu ile, pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir ($p= 0,039$). Ebeveynleri çalışan çocukların % 26,2’sinin teknolojik araçlarla geçirdiği sürenin 7 saat ve üzeri olduğu bulunmuştur (Tablo 4).

Aile yapısı ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı fark tespit edilmiştir ($p= 0,001$). Çekirdek aileye sahip çocukların % 47,5’inin teknolojik araçlarla geçirdiği sürenin 4-6 saat arasında olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Çocukların ve Ailelerine İlişkin Bazı Özellikleri ile Pandemi Sonrası Teknolojik Araçlarla Geçirilen Sürenin Karşılaştırılması

Özellikler	Pandemi Sonrası Teknolojik Araçlarla Geçirilen Süre				İstatistik P*
	0-1 Saat	1-3 Saat	4-6 Saat	7 Saat ve Üzeri	
Çocuğun Cinsiyeti	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Kız	14 (8,9)	43 (27,2)	63 (39,9)	38 (24,1)	0,175
Erkek	9 (5,3)	34 (19,9)	83 (48,5)	45 (26,3)	

Çocuğun yaşı					
6 yaş	11 (9,6)	31 (27)	45 (39,1)	28 (24,3)	0,286
7 yaş	4 (5,6)	16 (22,5)	39 (54,9)	12 (16,9)	0,170
8 yaş	6 (8,2)	19 (26)	31 (42,5)	17 (23,3)	0,874
9 yaş	2 (5)	7 (17,5)	21 (52,5)	10 (25)	0,656
10 yaş	2 (3)	10 (14,9)	25 (37,3)	30 (44,8)	0,000
Yaş					
23-28 yaş	6 (12)	14 (28)	15 (34)	15 (26)	0,152
29-33 yaş	8 (7,8)	24 (23,3)	47 (43,7)	24 (25,2)	
34-39 yaş	8 (7,1)	25 (22,1)	58 (51,3)	22 (19,5)	
40-45 yaş	1 (1,6)	14 (22,2)	26 (41,3)	22 (34,9)	
Eğitim					
Okur yazar	0	1 (14,3)	4 (57,1)	2 (28,6)	0,978
İlkokul	6 (9,4)	17 (26,6)	26 (40,6)	15 (23,4)	
Ortaokul	7 (11,9)	14 (23,7)	23 (39)	15 (25,4)	
Lise	5 (5,4)	22 (23,7)	44 (47,3)	22 (23,7)	
Önlisans mezunu	1 (3,3)	8 (26,7)	14 (46,7)	7 (23,3)	
Lisans mezunu	3 (4,5)	14 (21,2)	30 (45,5)	19 (28,8)	
Lisansüstü mezunu	1 (10)	1 (10)	5 (50)	3 (30)	
Meslek					
Ev hanımı	14 (9)	39 (25)	67 (42,9)	36 (23,1)	0,372
Sağlık	5 (12,2)	8 (19,5)	13 (31,7)	15 (36,6)	
Eğitim	1 (4)	6 (24)	14 (56)	4 (16)	
Memur	1 (2,4)	8 (19)	20 (47,6)	13 (31)	
Serbest meslek	2 (3,1)	16 (24,6)	32 (49,2)	15 (23,1)	
Çalışma durumu					
Evet	7 (5,6)	25 (19,8)	33 (48,4)	61 (26,2)	0,039
Hayır	16 (7,9)	85 (25,6)	52 (41,9)	50 (24,6)	
Aile yapısı					
Çekirdek aile	11 (4,3)	65 (25,3)	122 (47,5)	59 (23)	0,001
Geniş aile	9 (14,5)	12 (19,4)	20 (32,3)	21 (33,9)	
Tek ebeveynli aile	3 (30)	0 (0)	4 (40)	3 (30)	
Toplam çocuk sayısı					
1 çocuk	21 (7,2)	71 (24,4)	130 (44,7)	69 (23,7)	0,069
2 çocuk	2 (5,6)	6 (16,7)	15 (41,7)	13 (36,1)	
3 çocuk ve üzeri	0 (0)	0 (0)	1 (50)	1 (50)	
Gelir durumu					
Gelir giderden az	8 (17,4)	7 (15,2)	19 (41,3)	12 (26,1)	0,096
Gelir gidere denk	13 (5,1)	64 (24,9)	114 (44,4)	66 (25,7)	
Gelir giderden fazla	2 (7,7)	6 (23,1)	13 (50)	5 (19,2)	

*Ki-kare testi

3. TARTIŞMA

Covid-19 pandemisinde, okul çocuklarında teknolojik araç kullanımını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma ilgili literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Bu çalışmada, çocukların pandemi öncesinde %49,2'sinin 1-3 saat vakit geçirirken, pandemi sonrasında %44,4'ünün 4-6 saat vakit geçirdiği saptanmıştır. Ayrıca bu çalışmada 10 yaşındaki çocukların %44,8'inin 7 saat ve üzeri teknolojik araçlarla vakit geçirdiği ve bu yaştaki çocukların diğer yaş gruplarına göre teknolojik araçlarla geçirdiği süre arasında ileri derecede anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Özaykan (2020), Siste ve arkadaşları (2020) ve Fernandes ve arkadaşları (2020) tarafından pandemi sürecinde adölesanlarda yapılan çalışmalarda bu sonucu

destekler niteliktedir.^{11,12,13} Ebeveynler tarafından, pandemi sürecinde ekranlı araç kullanım süresini izlemek ve süre kullanımını düzenlemek esas davranış olmalıdır.

Ebeveynlerin %92,7'si, pandemi sürecinde evde kalmanın teknolojik araç kullanımını arttırdığını ve %71,7'si de pandemi sürecinde online eğitimin teknolojik araç kullanımını olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedir. Dong ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan çalışmada da, okulların kapanması sonucunda oluşan belirsizliği ve online ders yoğunluğunun bireylerin internet bağımlılığını artırdığı ifade edilmiştir.¹⁴

Yapılan çalışmalarda, ebeveynlerin çocuklara internet ve internet uygulamalarını kullanma konusunda sınırlama getirdiği ancak bu sınırlamaya çoğunlukla uyulmadığı tespit

edilmiştir.¹⁵⁻¹⁹ Bu araştırmada ise, çocukların %69,3'ünün pandemi sürecinde teknoloji kullanımına ilişkin süre kısıtlamasına uymadığı belirlenmiştir. Çocuklarda teknolojik araç kullanımı sosyal beceri, oyun becerisi, dil gelişimi gibi alanları olumsuz yönde etkileyebilmektedir.^{14,17,20} Bu nedenlerle pandemi döneminde ebeveynlerin çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyen kontrolsüz teknolojik araç kullanımına karşı hassas olmaları gerekmektedir.²⁰

Bu araştırmada, 6-10 yaş grubu çocukların teknolojik araçları kullanım amaçları sorgulanmış olup, ilk iki sırada online ders ve oyun yer almıştır. Yapılan çalışmalarda, pandemi sürecinde çevrimiçi oyun etkinliği ve oyun ile ilgili internet kullanımında %70 oranında artış olduğu bildirilmiştir.^{21,22} Balhara ve arkadaşlarının (2020) gerçekleştirdiği araştırmada, katılımcıların %50,8'inin pandemi sürecinde dijital oyun oynama davranışının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Oyun çağı çocukları gibi riskli gruplarda, kontrolsüz oyun oynamanın zararları olabilen bir alışkanlık olduğunu kabul etmek önemlidir.²³ Özellikle sosyal izolasyonun ve evde kalmanın önerildiği pandemi sürecinde, stresi azaltmak için kontrolsüz oyun oynama ve buna bağlı uyku bozuklukları ve sedanter davranışların artması, bu süreçte fark edilemeyen bir döngü oluşturabilir.²⁴ Bu araştırmada elde edilen bulgulardan biri de, 6-10 yaş grubu çocukların %11,6'sının teknolojik araçları sosyal medya amacıyla kullandığı sonucudur. Yetişkinlerde olabileceği gibi, çocuklarda da pandemi sürecinde sürekli olarak sosyal medyanın takibi veya ilgili haberlerin izlenmesi, çocukların ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, pandemi döneminde çocukların teknolojik araç kullanımına ilişkin davranışlarının takip edilmesi ve kural koyularak gerekli düzenlemelerin yapılmış olması son derece önemlidir.^{3,20,21} Ebeveynler teknolojik araç kullanımı konusunda rol modeldir; teknolojik araç kullanımı ile ilgili öncelikle kendi davranışlarını düzenlemek, çocukların da kendi kontrolünü sağlamasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Ebeveynlerinin yaşı, eğitimi, mesleği, toplam çocuk sayısı ve gelir durumu ile pandemi sonrası teknolojik araçlarla geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Benzer şekilde, Durak ve Seferoğlu'nun (2018) yaptığı çalışmada, öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumuna göre akıllı telefon bağımlılığı düzeyinde ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.²⁵

Sezgin ve Tonguç (2016) tarafından yapılan araştırmada, ebeveynler mobil cihazları genellikle çocuklarına susturucu olarak veya sorumluluklarını üzerlerinden atmak amacı ile kullandırmakta olduğu sonucuna varılmıştır.²⁶ Bu araştırmada, ebeveynler

çocuklarının pandemi döneminde %80,5'inin online ders amacıyla, %76,3'ünün de oyun amacıyla teknolojik araçları kullandığını ifade etmişlerdir. Bu sonuçla benzerlik gösteren Aral ve Doğan Keskin (2018) tarafından yapılan araştırmada, 6-15 yaş grubundaki çocukların %79,5'inin interneti kullanma amacının oyun oynama olduğu sonucuna varılmıştır.²⁷ Kullanım süresine dikkat edilerek oynanan dijital oyunlar rahatlama sağlayabilmekte ve çocuklar günlük hayatta öğrendiği birçok kavramı oyunlar ile pekiştirebilmektedir. Dijital oyunlar çocuklara fayda sağlayabilmekte, ancak çocukların kontrolsüz ve uzun süreli oyun oynamaları özellikle sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.^{20,24}

SONUÇ

Bu araştırmada, çocukların teknolojik araçlarla pandemi sürecinde daha çok vakit geçirdiği, çocukların çoğunun teknoloji kullanımına yönelik süre kısıtlamasına uymadığı ve ebeveynlerinin tamamına yakınının pandemi sürecinde evde kalmanın teknolojik araç kullanımını arttırdığını düşündükleri belirlenmiştir. Covid-19 salgını ile ilgili yaşanan teknolojik araç kullanımının özellikle çocuklarda artması, yeni sağlıksız kullanım alışkanlıklarını gelişmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, pandemi sürecinde teknolojik araç kullanımı konusunda topluma ulaşılması son derece önemlidir. Pandemi sürecinde ve sonrasında topluma yönelik teknolojik araçların doğru ve etkin kullanılmasına yönelik programların yürütülmesi önerilmektedir.

Not:İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Ulusal Hemşirelik Kongresi-I (13-14 Haziran 2021) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR:

1. Banerjee D. The COVID-19 outbreak: Crucial role the psychiatrists can play. *Asian Journal of Psychiatry* 2020; 50, 102014.
2. Sher L. The impact of the COVID-19 pandemic on suicide rates. *QJM: An International Journal of Medicine* 2020; 113(10), 707-712.
3. Nicola M, Alsafi Z, Sohrabi C, Kerwan A, Al-Jabir A, Iosifidis C, ... & Agha R. The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): A review. *International Journal of Surgery*, 2020; 78, 185.
4. Kenar İ. Teknoloji ve derslerde teknoloji kullanımına yönelik veli tutum ölçeği

- geliştirilmesi ve tablet pc uygulaması. *Journal of Educational Sciences Research* 2012; 2(2), 123-139.
5. Meral D. Ortaöğretim Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yalnızlık Yaşam Doyumu ve Bazı Kişisel Özellikler Bakımından İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzincan, 2017. syf. 46-59.
 6. Mustafaoglu R, Zirek E, Yasacı Z, & Özdiñler AR. Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions* 2018; 5(2), 227-247.
 7. Tüzün Ü. Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam* 2002; 15(1), 46-50.
 8. Linebarger DL, Piotrowski JT. TV as storyteller: How exposure to television narratives impacts at-risk preschoolers' story knowledge and narrative skills. *British Journal of Developmental Psychology* 2009; 27(1), 47-69.
 9. Alpar D, Batdal G, Avcı Y. Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları. *Banan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* 2007; 7(1), 19-31.
 10. García-Reyna B, Castillo-García GD, Barbosa-Camacho FJ. et al. Fear of covid-19 scale for hospital staff in regional hospitals in mexico: a brief report. *Int J Ment Health Addiction* 2020; 4, 1-12.
 11. Özeykan EE. Aile Hekimliği Polikliniklerine Başvuran Adolesanların Covid-19 Pandemi Sürecinde İnternet Bağımlılığı ve Yaşam Kalitesi (Tıpta Uzmanlık Tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı İstanbul, 2020. syf. 21-35.
 12. Siste K, Hanafi E, Lee Thung Sen HC, Adrian LPS, Limawan AP, Murtani BJ, Suwartono, C. The impact of physical distancing and associated factors towards internet addiction among adults in indonesia during covid-19 pandemic: a nationwide web-based study. *Frontiers in Psychiatry* 2020; 11.
 13. Fernandes B, Biswas UN, Mansukhani RT, Casarin AV, Essau CA. The impact of COVID-19 lockdown on internet use and escapism in adolescents. *Revista de Psicología Clínica con Niños y Adolescentes* 2020; 7(3), 59-65.
 14. Dong H, Yang F, Lu X, Hao W. Internet addiction and related psychological factors among children and adolescents in china during the coronavirus disease 2019 (Covid-19) epidemic. *Frontiers in Psychiatry* 2020; 11, 751
 15. Topan A, Kuzlu Ayyıldız T, Özsavran M, Mutlu B. İlkokul öğrencilerinin bilgisayar, internet kullanımı ve bilgisayar oyunları hakkındaki düşünceleri. *Çocuk Dergisi* 2020; 20(1), 20-26.
 16. Yüksel G, Baytemir K. İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2010; 8(1), 1-20.
 17. Rosen LD, Lim A, Felt J, Carrier LM, Cheever NA, Lara-Ruiz J, Rokkum J. Media and technology use predicts ill-being among children, preteens and teenagers independent of the negative health impacts of exercise and eating habits. *Computers in Human Behavior* 2014; 35, 364-375.
 18. Roberts D, Foehr U, Rideout V, Brodie M. The Media Environment. In *Kids and Media in America* Cambridge: Cambridge University Press. (2003). pp. 29-56.
 19. Aslan A, Yılmaz Karakuş T. The changes in safer internet use of children in Turkey between the years of 2010-2015 and impacts of related implementations. *Malaysian Online Journal of Educational Technology* 2021; 9 (1), 1-18.
 20. Gökler M, Turan Ş. Covid-19 pandemisi sürecinde problemlili teknoloji kullanımı. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi* 2020; 5, 108-114.
 21. Patrick Shanley. Gaming Usage Up 75 Percent Amid Coronavirus Outbreak, Verizon Reports [Internet]. *Hollywood Reporter*. 2020 [cited 2021 Jan 25]. Available from: <https://www.hollywoodreporter.com/news/gaming-usage-up-75-percent-coronavirus-outbreak-verizon-reports-1285140>
 22. Lepido Daniele, Rolander Niclas. Fortnite Gamers Stuck at Home Strain Italy's Network [Internet]. *Bloomberg*. 2020 [cited 2021 Jan 26]. Available from: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-12/housebound-italian-kids-strain-network-with-fortnite-marathon>

23. Balhara YS, Kattula D, Singh S, Chukkali S, Bhargava R. Impact of lockdown following COVID-19 on the gaming behavior of college students. *Indian J Public Health* 2020; 64 (6), 172.
24. Saunders JB, Hao W, Long J, King DL, Mann K, Fauth-Bühler M, et al. Gaming disorder: Its delineation as an important condition for diagnosis, management, and prevention. *J Behav Addict* 2017; 6 (3), 271-279.
25. Durak H, Seferoğlu S. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımları ve bağımlılık düzeyleriyle ilgili unsurlar. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 2018; 8 (1), 1-23.
26. Sezgin E, Tonguç G. Okul öncesi eğitimde mobil teknolojilerin kullanılmasına yönelik örnek bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)* 2016; 5, 296-304.
27. Aral N, Doğan Keskin A. Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik alet kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction* 2018, 5, 317-348.